REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele
BIROURI de ANUNŢURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner., Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seria garmond pe o colonă 10 banĭ pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXVII.

„GAZETA“ iese în fie-care di
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şese lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şese lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare, Tôrgul Inului Nr. 30. etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe şese lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe şése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor. Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 283. **Braşov, Miercurĭ 22 Decemvrie.** **1904.**

Sĕ fim fraţi!

De câte orĭ nu ne întîmpină aci dintr'o parte, aci din alta esclamarea: sĕ fim fraţĭ! care este ca un plastru ce-l pórtă fie-care cu sine pentru tóte eventualităţile şi care acoperă la moment o tăietură, o zgârietură o sgrăbunţă sĕu un negel neestetic. Sĕ fim fraţĭ! ne dic şi adversarii noştri naţionalĭ, când vĕd, că suntem mâhniţĭ şi nu ne sfiim a le arăta indignarea nóstră pentru faptele lor despotice şi neumane.

Sĕ fim fraţĭ! audim însĕ adeseorĭ chiar de la cei de un sânge cu noi, carĭ tocmai prin faptul, că accentuéză acéstă dorinţă, dau a-se cunósce, orĭ că se simt ei înşişĭ vinovaţĭ că nu au fost destul de conciliaţĭ, orĭ că învinuesc sĕu bănuesc pe fraţiĭ lor la carĭ se adreséză, că n'ar fi sincerĭ şi cu inima deschisă faţă de dênşiĭ.

In acéstă situaţiune se află adĭ „pasiviştiĭ“ faţă'n faţă cu fraţiĭ lor „activiştiĭ“, carĭ, urmând devisei de a nu se astîmpăra, sunt prea înclinaţĭ a bănui pe cei dintâi, că ar fi neconciliaţĭ ba chiar ostilĭ faţă cu dênşiĭ.

E forte semnificativ în aceste momente, că aripa cea mai estremă de la Arad a activiştilor de legea nouă este, care din incidentul convocării „conferenţei electorale“ variază mai mult tema „sĕ fim fraţĭ, sĕ mergem mână 'n mână“, „sĕ nu ne împărţim!“

Dér voi fraţilor şi fĕrtaţilor ce aţĭ făcut de aprópe trei anĭ încóce? Fost'aţĭ fraţĭ adevĕraţĭ, mers'aţĭ mână 'n mână cu ceilalţĭ şi nu v'a călărit nicĭ-odată gândul rĕu, de a vĕ împărţi, sĕu desbina de ei?

Acéstă întrebare fi-va în drept orĭ-ce pasivist cinstit sĕ o pună celor, despre carĭ vorbim şi carĭ adĭ mai că nu varsă lacrimĭ de dorul solidarităţiĭ.

Cine au fost mai întâiŭ, carĭ s'au „împărţit“ şi din cei mai grozavĭ pasiviştĭ au ajuns sĕ fraternizeze cu Tisza şi sĕ ilumineze pentru Kossuth?

Cine au fost aceia, carĭ strigau în gura mare, că ei de aici încolo vor sĕ facă activitate şi décă grosul naţiunei nu va voi sĕ mérgă mână'n mână cu ei, se vor rupe de el şi vor risca o cavalcadă cu totul separată?

Cine au fost aceia, carĭ începênd cu ruptura, ce au causat'o în sînul comitetului partidului naţional, nu s'au mai astêmpărat până ce nu s'au învrăjbit cu tótă lumea din jurul lor?

Cine a introdus în viéţa nóstră naţională şi politică cel mai detestabil spirit de clică esclusivist?

Rĕspunde-ţĭ, cine au bătut cărarea acestor necuviinţe şi inmoralităţĭ faţă cu fraţiĭ lor de un sânge?

De sigur că nu pasiviştiĭ, carĭ după atestatul foilor activiste n'au făcut decât a persevera în starea lor de „amorţélă“ şi „nelucrare“ atât de durerósă pentru eroii „noului curent“.

Ne pare rĕu, că suntem siliţĭ a constata acestea în momentele, când organul aripei amintite „activiste“ sĕ împulpă de a bombarda pe fraţii lor pasiviştĭ cu vorbe pline de conciliaţiune şi de dragoste. Póte că ar fi fost mai consult, sĕ nu se prea eşofeze în direcţiunea acésta a solidarităţiĭ, pentru care n'au avut niciodată sens şi simpatie, ca sĕ nu deştepte faţă cu sine inşişĭ bănuelile cu carĭ întêmpină pe fraţiĭ lor; căcĭ nu se póte ascunde intenţiunea, care se vede ca ghiarele pisicei ce ies prin sac, de a folosi o astfel de tactică, pentru a-şĭ pregăti terêmul la viitórea conferenţă electorală, de la care eroiĭ şi corifeii activismului aştéptă nicĭ mai mult, nicĭ mai puţin, decât ca sĕ le dea absolutoriu deplin pentru tóte câte le-au făcut în trecut şi le vor mai face în viitor.

Nicĭ nu pare a avé acéstă conferenţă, în impregiurările cum s'a plămădit, alt rol mai principal, decât acela de a pune activismul în picióre şi a-i da brevetul de liberă practică între Românĭ, se înţelege că numai şi numai pe basa programelor diferitelor fracţiunĭ activiste, al căror numĕr după conferenţă de sigur se va îndoi.

Sĕ fim fraţi în înţelesul atins mai sus, însemnă însĕ a fi prietinĭ şi încă bunĭ prietinĭ. Proverbul străbun însĕ ne spune, că pentru-ca sĕ pótă dăinui amiciţia între doi sĕu mai mulţĭ, trebue sĕ fie între ei tóte în curat, sĕ se scrie clar pe ce basă stau şi ce tovărăşie au încheiat.

Tocmai faptul, că acésta nu se póte admite faţă cu factorii eventualĭ ai viitórei „conferenţe electorale“, este pentru acésta călcâiul lui Achille.

Braşov, 21 Decemvrie v.

Cestiunea fusiunei partidelor opoşiţionale maghiare. La alt loc al foiei nóstre reasumăm discursurile politice ce s'au ţinut din incidentul anului nou gregorian. Din aceste discursurĭ resultă, că partidele opoşiţionale maghiare nu sunt hotărîte încă a fusiona. Se pare dinpotrivă, că cele mai multe din ele îşĭ vor conserva cadrele şi basele de până acum Sigur nu se scie decât atât, că partidul-*Szederkenyi* (ugronist) se va contopi în partidul koşutist, mai corect dis, se va reuni érăşĭ cu partidul-Kossuth de care s'a fost deslipit de mai mulţĭ anĭ. „Noul partid“ (Banffy), după cum a declarat şeful sĕu br. Banffy, îşĭ menţine şi pe mai departe programul şi basa de la 67 „democratică“. Francisc Kossuth şi-a esprimat, ce e drept, speranţa, că adĭ mâne nu vor fi în dietă decât două partide: a *curuţilor* şi a *lobonţilor*, însĕ până sĕ urmeze acésta, are sĕ mai trécă timp.

Adĭ, după şedinţa dietei, partidele din opoşiţie vor ţiné o conferenţă comună, în care se va lua o hotărîre definitivă în cestiunea fusiunei.

Crisa ministerială din România. Până în momentul când scriem aceste rêndurĭ, crisa ministerială din România *încă nu s'a resolvat*. Diarele care ne-au sosit adĭ diminéţa, spun că astădĭ, Marţĭ, d-l D. Sturdza va fi primit din nou în audienţă de regele şi în acéstă audienţă va urma decisiunea definitivă. Pe basa celor petrecute în dilele de Sâmbătă, Duminecă şi erĭ, se susţine, că d-lui Sturdza nu-i va succede a limpedi situaţiunea în partidul liberal, decĭ nicĭ a constitui un nou ministeriu, ceea-ce va avé drept urmare venirea conservatorilor, sub presidenţia d-luĭ Gr. G. Cantacuzino, la putere. Se dice anume, că d-l Sturdza ţine sus şi tare pe lângă cabinetul din trecut, sub care sĕ se voteze budgetul, legea vamală şi convenţiunile comerciale. După aceste, este aplecat, ca sĕ se procedeze la o remaniare ministerială cât mai completă. De altă părere sunt însĕ aderenţii d-lui I. Brătianu, carĭ persistă pe lângă o remaniere imediată şi cer ca d-l Sturdza sĕ obţină de la rege încuviinţarea, de a conduce alegerile viitóre. In întrunirea de Sâmbătă séra d-nii V. Lascar, M. Ferechide şi I. Brătianu şi-au esprimat dorinţa, ca partidul sĕ fie solidar şi sĕ urmeze pe şeful lor, însĕ nu pot primi constituirea unui ministeriu, care sĕ voteze numai budgetul şi apoi sĕ se plece de la cârma statului, deórece un fost ministru ar fi declarat, că regele ar avé de gând sĕ cheme în luna Februarie partidul conservator la putere.

Anul nou politic.

Din incidentul anului nou gregorian, s'au ţinut cam vr'o douĕdecĭ de discursurĭ politice de cătră corifeii partidelor maghiare. Cercurile politice unguresci au aşteptat cu mare încordare sĕ vadă, nu cumva în situaţiunea critică de adĭ se va ivi vr'un moment insemnat, care în óra supremă sĕ dea o întorsătură neaşteptată lucrurilor?

Cei-ce au sperat şi au aşteptat aşa ceva, s'au înşelat şi de astă-dată. Nicĭ ministrul preşedinte Tisza, nicĭ conducĕtorii partidelor maghiare n'au indicat un astfel de moment. Din contră, din discursurile politice de anul nou transpiră dór şi cu mai mare vehemenţă spiritul rĕsboinic.

Ministrul preşedinte *Tisza* şi-a început discursul printr'un atac violent contra disidenţilor conduşĭ de Andrássy. Prin eşirea lor din partidul liberal, disidenţiĭ au apucat pe povîrniş — dise Tisza — şi acum au ajuns la adêncul povîrnişului. Ei (disidenţii) dau cea mai puternică armă în mâna celor ce vréu sĕ sdrobéscă basa de la 67. Regulamentul de cameră, ce i l'a presentat Andrássy, este un plan de revisuire deplorabil, care s'ar fi sfîrşit c'o păcălélă.

In continuarea discursului, contele Tisza a repetat declaraţiunile ce le-a făcut în cameră. Vre sĕ salveze parlamentarismul. Décă s'ar fi retras de la cârmă, ar fi păgubit parlamentarismul. Prin disolvarea dietei servesce însĕ cu mult mai bine causa parlamentarismului. Stăm în faţa alegerilor şi „naţiunei“ îĭ revine problema de a da o direcţie, de a hotărî ce sĕ se facă în viitor.

Contele Albert *Apponyi* n'a făcut în discursul sĕu nicĭ o alusiune cu privire la schimbarea basei principiilor sale politice Din contră, în rĕspunsul, ce l'a dat la felicitările ce i li-a adus partidul sĕu, a spus, că va lupta alăturĭ cu opoşiţia pe *basa principiară* de până acum pentru restabilirea continuităţiĭ de drept. Discursul contelui Apponyi conţine un pasagiŭ, după care el tot mai speréză într'o întórcere spre bine. Étă ce a dis: „Peste câte-va óre se va decide, décă va urma sĕu nu *evenimentul sguduitor*, ca regele încoronat, înfluinţat de sfetnicii sĕi cei rĕi, *sĕ depăşéscă limitele puterii sale constituţionale*, orĭ dóră în momentul suprem, regele conduş de o inspiraţiune mai înaltă, se va opri *la marginea abisului*, care ameninţă cu înghiţire tóte stipulaţiunile ce s'au făcut între naţiune şi rege la 1867“...

Br. Desid. *Banffy* de asemenea n'a accentuat în discursul sĕu idea fusiunei. Peste acéstă ideie a alunecat cu declaraţia, că lupta la care s'a angajat alăturĭ de partidele din opoşiţie, n'are alt scop, decât *restitutio in integrum*. După ce se va fi încheiat lupta acésta, el (Banffy) *se va reîntórce la basa democratică şi de la 67.*

Contele Ferdinand *Zichy*, şeful partidului poporal, a dis: „Pactul e sfânt, ce e drept, însĕ şi el este supus desvoltării evenimentelor“, prin crearea unei legĭ nouĕ.“

Ceva mai clar a vorbit Francisc *Kossuth*. Étă ce a dis el între altele la rĕspunsul, ce l'a dat la felicitările partidului sĕu: „E de prevĕdut, că *cu forţe considerabil sporite* vom merge în lupta naţională. Sporul acesta nu se întîmplă şi nu se póte întîmpla, *decât pe basa principiilor independiste.*“

Reiese dér din aceste declaraţiunĭ, că deşi partidele din opoşiţie vor se procédă solidar în luptele viitóre, totuşĭ fiecare din ele rĕmâne fidelă programului şi principiilor, ce le mărturiresc. In privinţa acésta fórte clar s'au esprimat mai ales cei din partidul poporal.

„Naţionalităţile“.

Expunerile lui Rácz resumate şi în diarul nostru au provocat resens în cercul şoviniştilor şi acum vine în aceeaşi revistă, „M. Közélet“, un óre-care pseudonim sĕ combată datele lui Rácz. Se scie că nimic nu este mai elastic de cât datele statistice. Cu acestea se pot face fel de fel de grupărĭ, după cum fi convine fie-căruia. Sĕ vedem însĕ ce dice adversarul lui Rácz, care iscălesce „Örszem“ şi care face pressei naţionalităţilor reproşul, că se eschivéză faţă cu argumentele contrare lui Rácz.

D-l „Örszem“ susţine, că Rácz este

greşit când afirmă, că inteligenţa maghiară scade ér a naţionalităţilor cresce.

„Adevĕrul este, dice „Örszem“ — că procentul Maghiarilor în şcólele secundare s'a urcat în cele douĕ decenii 1880—1900 de la 73.09% la 76.75%, seu în cifre: de la 28.000 la 45.600, ceea ce va sĕ dică o crescere de 54%, de douĕ-orĭ atâta cât este coeficientul tinerimei secundare a naţionalităţilor. Şi crescerea acésta s'a făcut cu tótă politica greşită a guvernului de a înfiinţa şcolĭ secundare în ţinuturĭ locuite de naţionalităţĭ, unde ca d. e. în Făgăraş prindeau elevii aşa dicênd cu arcanul, pe când regiunĭ întinse maghiare au rĕmas fără şcolĭ secundare.

Şi totuşĭ afară de Germanĭ, a căror inteligenţă nu ne este periculósă, fiind-că se asimiléză, celelalte naţionalităţĭ sunt representate în şcolile secundare cu procente disparente. Aşa Românii cu 6%, Slovacii cu 3%, Sêrbo-Croaţii cu 1·84%, Rutenii cu 0·17%, aşa că Maghiariĭ împreună cu Germaniĭ sunt representaţĭ cu 88%.

La şcolile superióre, deşi în timpul din urmă procentul Maghiarilor a scădut, ceea ce se póte atribui politicei nenorocite de a spori artificial numĕrul elevilor secundarĭ în mijlocul naţionalităţilor — totuşĭ Maghiariĭ sunt representaţĭ cu 86·3%, Germaniĭ cu 6%, pe când Româniĭ abia cu 4%, ér Slovaciĭ numai 1%.

Şi apoi procesul asimilăriĭ duréză de o miie de anĭ. Adevĕrat, că domnul care a ajuns domn din opinca română încă nu se face Maghiar, şi acésta nu din consideraţiunĭ de naţionalitate, ci din consideraţiunĭ de diferenţă socială şi culturală, fiul acestuia însĕ se apropie mai mult de Maghiarĭ şi adesea se şi asimiléză (?)

Autorul dice că cunósce în ţinuturĭ românescĭ mulţĭ domnĭ maghiarĭ, pe carĭ nu tocmai de mult tótă lumea îi cunoscea de Românĭ, ér astădĭ s'au asimilat cu desĕvîrşire, părăsindu-şĭ chiar religia. (Am vré sĕ scim şi noi cât de mare este numĕrul acestora! Credem, că d-l „Ö“ i-ar puté numĕra pe degetele de la o mână! —T r a d.) An de an(?) trec numĕroşĭ inteligenţĭ gr. or. şi gr. cat. la religiunea catolică, reformată şi unitară! De altmintrea din punct de vedere naţional separaţia de către rassa căreia au aparţinut nu este avantagiósă. Mai mult am profita de la Româniĭ maghiarisaţĭ, décă şĭ-ar păstra religia şi nu şĭ-ar renega originea, ci ar da un esemplu permanent poporului lor în alipirea către maghiarism şi către statul maghiar, aşa cum fac braviĭ noştri Germanĭ.

Sĕ nu ne pierdem deci curagiul şi décă vedem că nemaghiariĭ se ridică în rêndurile inteligenţei, sĕ scim, că ei sunt pe calea cea mai bună de a se asimila în corpul naţiunei maghiare, după cum am vĕdut acésta în epoca nobilimei....“

Tempi passati!

Rĕsboiul ruso-japones.

Port-Arthurul a capitulat?

Telegramele cu data de 1 Ianuarie aduc scirea, că alte trei forturĭ de la nord au cădut în mânile Japonesilor. La 31 Decemvrie Japonesii au luat cu asalt fortul *Şungşuşan*, ér la 1 Ianuarie au cucerit fortul *H.* şi fortul *Palungşan.*

Depeşĭ din Londra cu data de 2 Ianuarie spun ceva mai mult, spun, că generalul *Stössel a predat fortăreţa.* Ĕtă ce se anunţă:

L o n d r a, 2 Ianuarie. Din *Tokio* se telegrafiéză, că generalul *Nogi* a primit de la generalul *Stössel*, o scrisóre în care *îi împărtăşesce, că predă cetatea.* In urma acestei scrisorĭ, adĭ după amiadĭ ofiţerii ruşĭ şi japonesĭ s'au întrunit în faţa Port-Arthurului, ca sĕ negocieze în causa predării.

Condiţiunĭ: Generalul *Nogi* a telegrafiat lui Mikado conţinutul scrisorii generalului *Stössel* şi i-a comunicat condiţiunile de predare, stabilite de Ruşĭ:

1) Garnisóna din Port-Arthur póte sĕ iese din cetate păstrându-şĭ armele.

2) Japonesii dau Ruşilor depline onorurĭ militare.

In urma acésta inimiciţiile au încetat în jurul Port-Arthurului. De adĭ de la amiadĭ cetatea se află în mânile Japonesilor.

L o n d r a, 2 Ianuarie. După scirĭ oficióse sosite aicĭ, *Port-Arthurul s'a predat în adevĕr.* Mikado a adresat generalului Stössel o depeşă, în care îşĭ esprimă admiraţiunea pentru eroismul desfăşurat în apĕrarea cetăţiĭ.

Stössel a promis pe cuvêntul sĕu de onóre, că în decursul rĕsboiului nu va mai lupta contra Japonesilor, ér aceştia îi dau voie de a-se întórce în patrie.

SCIRILE DILEI.

— 21 Decemvrie v.

Maj. Sa Monarchul nostru a sosit erĭ séra în Budapesta. Vinerĭ se reîntórce din nou la Viena.

Petrecere în preséra anului nou. Comitetul „Reuniunei femeilor române pentru ajutorarea vĕduvelor sĕrace din Braşov şi Sĕcele“, împreună cu comitetul „Reuniunei femeilor române din Braşov“ aranjază Vinerĭ în 31 Decemvrie st. v. 1904 (preséra anului nou) în sala cea mare a Redutei orăşenescĭ din Braşov o *petrecere cu dans.* Inceputul la $8\frac{1}{2}$ séra. Taxa de întrare 2 cor. de persónă, balcon 3 cor. — Bilete se pot căpĕta la fraţii Simay, la Iuliu Pop şi la librăria Ciurcu, ér în séra petrecerii la cassă.

Un proces de agitaţie sistat: Se scie că cartea *„Ştefan cel Mare“*, tradiţii, legende, balade, colinde ş. a. culese de Theodor A. Bogdan, a fost confiscată de jandarmul Kertész din Reghinul-săsesc ér d-l Bogdan a fost escortat cu 4 jandarmĭ şi mai pe urmă împrocesuat pentru agitaţie. Procuratura din Mureş-oşorheiŭ însĕ prin sentinţa ce i-s'a înmanuat d-lui Bogdan în 19 Decemvrie *a sistat procedura penală*, neaflând nimic agitatoric în colecţie, ér esemplarele confiscate *s'au retrimis proprietarilor.* Oficiilor şi organelor de administraţie şi jandarmeriei li-s'a ordonat de a înceta cu perchisiţiile domiciliare pentru acéstă carte. Cei-ce au acéstă broşură sĕ fie decĭ liniştiţĭ, ér cei-ce nu o au, şĭ-o pot comanda, fără a avé témă că li-se va confisca.

Pentru masa studenţilor românĭ din Braşov au întrat pe lista de colectă a elevului de la masa studenţilor C. Dandrea, următórele darurĭ: D-l *Dr. Zosim Chirtop*, advocat în Câmpenĭ *cor. 20*, *Iuliu Poruţiu*, preot în Bistra *4 cor.*, *Nicolae Chothişel*, primar în Certege *10 cor.* şi *Ioan Todea*, paroch în Albac *2 cor.* Priméscă generoşii donatorĭ cele mai călduróse mulţămite. *Direct. şcol. medii gr. or. române.*

Museul istoric şi etnografic. In favorul Museului istoric şi etnografic al Românilor din patrie, au contribuit ca rĕscumpĕrare a felicitărilor de anul nou 1905 următorii S. D.: Iosif Sterca Şuluţu, presid. Asoc. Sibiiu 10 cor., Dr. Atanasiu Marienescu, vice-presid. Asoc. Sibiiu 10 cor., Parteniu Cosma, dir. inst. Albina Sibiiu 10 cor., Dr. Ilie Beu, medic Sibiiu 10 cor., Dr. Ilarion Puşcariŭ, archimandrit Sibiiu 5 cor., Dr. Andreiŭ Pop, advocat B. Huedin 21 cor., Nicolau Henţu, notar Sĕlişte 5 cor., Dr. Vasiliu Crişan, advocat B. Huedin 5 cor., Constantin Căciulă, contabil B. Huedin 3 cor., Stefan Pop, preot Fildul de mijloc 2 cor., Dr. Vasile Bologa, dir. şcol. 5 cor., Dr. Miron Cristea, asesor consistorial 5 cor., Victor Fincu, exactor consistorial 3 cor., Căpitan Florianu 3 cor., Dr. George Proca, secretar consist. 4 cor., Dr. Cornel Diaconovich, prim secret. al Asoc. 5 cor., Nicolae Ivan, asesor consist. Sibiiu 4 cor. Total 110 cor. *Sibiiu*, în 1 Ianuarie 1905. Biroul Asoc.: Dr. *C. Diaconovich.*

Atentat contra Ţarului. Diarul *„Narodni Listy“* din Praga primesce din Petersburg scirea sensaţională, că la gara din *Minsk*, unde voia sĕ mérgă dilele trecute Ţarul, s'a întîmplat *o explosie*, care a distrus total trenul personalului de serviciŭ al Ţarului. Scirea mai spune, că explosia a ucis mai mulţĭ servitorĭ, ér pe alţii i-a rănit.

Intîlnirea prinţului Bulgariei cu regele Serbiei. O întîlnire proiectată de mai multă vreme, a avut loc Vinerĭ între principele Ferdinand şi regele Petru. Principele Ferdinand a sosit la Belgrad la 9 jum. Intrevederea a ţinut până la óra douĕ-spre-dece fără un sfert. Ambii monarchĭ s'au retras în salonul de aşteptare al gărei, unde au convorbit timp de o jum. de óră. Principele Ferdinand a vorbit apoi cu d-l Pasicĭ, ministrul preşedinte al Serbiei, aprópe trei óre. Regele s'a întreţinut îndelung cu d-l Stanciow, representantul diplomatic al Bulgariei la Petersburg.

Statistica învĕţămêntului privat în România. Din statistica învĕţămêntului privat din ţéră pe anul şcolar 1902—903 întocmită de ministrul instrucţiunei, estragem următórele cifre: In cursul numitului an şcolar au funcţionat 322 şcolĭ particulare, dintre carĭ 80 asile confesionale, 26 grădinĭ de copii, 151 şcoli primare cu programa statului şi 78 cu programa proprie. Frecventarea în aceste şcolĭ a fost de 2890 elevĭ în asilele confesionale, 647 în grădinele de copii, 12,692 în şcólele primare cu programul statului şi 8692 în cele cu programe proprii. Şcolile secundare cu programul Statului se ridică la numĕrul de 64, dintre carĭ 21 de băieţi şi 43 de fete, cu o frecventare de 4019 elevĭ, cele cu program propriu au fost în numĕr de 46 cu 1975 elevĭ. Numĕrul profesorilor şi institutorilor, carĭ au funcţionat în aceste şcolĭ, este de 2205, şi anume: 333 institutorĭ românĭ, 845 profesorĭ românĭ, 631 institutorĭ strĕinĭ şi 346 profesorĭ strĕinĭ. Adăugênd la numĕrul elevilor din şcólele private şi la cel din şcolile secundare publice, numĕrul elevilor din şcólele secundare private, vom avé situaţia complectă a învĕţămêntului primar şi secundar pentru anul 1902—1903, care este de 466,741 elevĭ în şcólele primare şi 30,231 în şcólele secundare.

Ofiţerii românĭ în armata austro-ungară. Din Viena vine scirea, că ministrul român de rĕsboiŭ a trimis în anul acesta un numĕr cu mult mai mare, decât în trecut, de ofiţerĭ românĭ, carĭ vor avé sĕ servéscă în armata austro-ungară, spre a-şĭ completa cunoscinţele militare.

Consiliul comunal al oraşului Bucurescĭ a schimbat în şedinţa sa de Sâmbĕtă séra numirile mai multor strădĭ, înlocuindu-le cu altele. Astfel se va numi de acum înainte strada Luterană *„Strada Ioan Ghica“*, strada Uranus *„Strada Niţă Sterie“* şi strada Clemenţei *„Str. C. A. Rosetti“*. Afar' de acésta s'a mai decis, ca la edificiile, în carĭ au locuit persóne însemnate, sĕ se aplice câte o tablă comemorativă.

Distribuţia porumbului. In Prahova (România) distribnţia porumbului la ţĕranĭ se face în fie-care di. Marţĭ şi Miercurĭ s'au distribuit în gara Crivina 10 vagóne locuitorilor din comunele Poenari-Burki, Poenarii-Apostolĭ, Crivina, Gorgota, Cocoráştĭ şi Habuda. Distribuţia s'a făcut în gară. Porumbul a fost cumpărat de la d-l Gîrleşteanu (Dolj). D. Mişu, prefectul justiţiei, sacrifică o bună parte din activitatea sa îngrijind de aprópe, ca distribuţia sĕ se facă în condiţiunĭ echitabile şi în mod corect. Acéstă distribuţie nu se face ţĕranilor după listele alcătuite dinainte şi livrându-se odată tótă cantitatea ce se cuvine fie-cărui ţĕran. S'a luat o altă normă, care este cea mai bună şi anume: Se distribue porumb pentru 1 lună şi jumătate tuturor locuitorilor în lipsă, ast-fel ca deocamdată tótă lumea sĕ fie îndestulată şi exigenţele urgente sĕ fie satisfăcute. Mai târdiu li-se va distribui din nou.

Furtunĭ de anul nou. Anul nou s'a întrodus cu furtunĭ şi viscole marĭ în unele ţinuturĭ ale continentului europén. Astfel se telegrafiéză din *Hamburg*, că o furtună mare a causat însemnate pagube în acest oraş şi în împrejurime. Vre-o 50 de ómenĭ au fost rănіţĭ. O parte însemnată a oraşului *Rotterdam* a fost inundată de valurile mării. Comunicaţiunea tramvaielor a fost întreruptă şi multe prăvălii au fost distruse. Vaporul „Lap“ a naufragiat. O casă din comuna Orwyork s'a prăbuşit. In *Bucovina* de asemenea s'au deslănţuit furtunĭ, causând marĭ pagube.

Industria petroliferă română ia din di ce merge o estensiune tot mai mare. Din 1 Oct. 1903 până în 1 Oct. 1904 a

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

(4)

„Credo“.

De Iassy Torrund.

— Fine. —

Drumul până la gară îl făcură împreună şi parochul povestì într'aceea, ce audise de la vorbăreţul şef de gară. Şeful a spus că doctorul Steindörfer nu se simţia bine încă de erĭ de la amédĭ. Trecênd pe la gară, s'a oprit şi a beut 2—3 pahară de cognac. După aceea a făcut vr'o dece visite medicale în Gralin, unde bântue teribil difteria. Doctorul făcuse încă alaltăerĭ unui băiat operaţia numită tracheotomia şi cum era aplecat asupra pacientului, acestuia i-a venit a tuşi şi o cantitate de bale i-au venit doctorului drept în faţă. Invĕţătorul, singurul asistent la acéstă operaţie, a dis numai decât: „Ai sĕ vedĭ d-le doctor, că o sĕ capeţĭ şi d-ta bóla.“

Şi apoi i-s'a făcut din ce în ce mai rĕu. El a trimis vizitiul sub un pretext óre-care acasă, ér dênsul s'a dus cu trenul de şépte la Neustadt. Şeful s'a mirat încă, cum de doctorul n'a luat bilet de întórcere. Acum, firesce, scie care a fost causa. Doctorul îşĭ cunoscea prea bine starea şi a preferat a întra în spital, decât sĕ ducă bóla acasă şi eventual sĕ-şĭ infecteze nevasta şi copilul. Când a plecat trenul, doctorul abia se mai putea ţiné pe picióre. S'a urcat într'un cupeu clasa I, unde nu era decât el singur.

Bĕtrânului îi clănţăniau dinţii de furie şi nĕcaz. I-se presentà înaintea ochilor sufletescĭ figura fiului sĕu. A plecat fără adio, singur, ca un erou, sciind bine că póte îi este ultimul sĕu drum, din care nu se va mai întórce spre a-şĭ revedé în viéţă soţia şi copilul.

In inimă i-se stîrni o sensaţie de mulţumire: Da, aşa era unicul sĕu fiu, un om întreg, un erou! Profesorul dedù cu mâna la ochĭ şi îşĭ şterse ceva, care îi împaingenea vederea. Inima i-se mai calmà. Avea presimţirea, că cel de sus va primi duelul, la care l'a provocat.

Trenul sosì şi... peste o oră o birjă se oprì la pórta spitalului din Neustadt. Profesorul se dĕdù jos şi îşĭ spuse numele.

„Trăiesce fiul meu?“

„Trăiesce, domnule profesor“, rĕspunse călugăriţa. Ea îl conduse pe scărĭ în sus, povestindu-i într'aceea, că doctorul Steindörfer a cerut adĭ nópte sĕ fie împărtăşit cu sf. cuminecătură. Profesorul nu prea dedea importanţă la ceea-ce spunea călugăriţa. Cuminecătura? Asta nu-l privea pe dênsul. Era în sfîrşit un lucru atât de indiferent!

Intrà în sală... In sfîrşit — tatăl, medicul, stetea la patul de agonie al fiului. El cercetà pulsul şi schimba scurte întrebărĭ şi rĕspunsurĭ cu medicul primar şi cu călugăriţa.

Franţ Martin Steindörfer respira încă, dér se afla în agonie. Aicĭ nu mai încăpea vr'o ilusie. Ochii tatălui recunoscură acésta la prima vedere.

Inima pacientului continua a slăbi din ce în ce mai mult cu tot camforul şi cofeinul, cu tótă şampania şi vinul cel mai tare de Porto. Pulsul abia se mai simţia, une-ori se opria chiar. Şi totuşĭ — cine póte ucide speranţa într'o inimă de tată?

„Aţĭ făcut injecţiunĭ de strichnină, colegă? Nu?... Repede! Repede! Adă soro strichnină!“

Medicul şef strigà trei cuvinte pentru lămurire după călugăriţă. Apoi urmà o linişte. Se audia respiraţia doctorilor.

Soluţia s'a adus. Profesorul a făcut singur injecţia şi mâna lui n'a tremurat.

— O, numai acuma, numai de data asta sĕ isbutesc! Numai acuma odată! Şi Dómne în câte casurĭ desperate a făcut serviciĭ salvând vieţĭ!

Bolnavul respira greu. Tatăl şedea lângă pat, pipăind necontenit pulsul şi pândind cu privirea concentrată a medicului, décă se arată vr'un efect al injecţiunei.

Trecù un sfert de oră, şi încă un sfert. Trecù aprópe o oră... Profesorul se

crescut numĕrul sondelor cu aprópe 200, ér numĕrul fântânelor petrolifere cu aprópe 450. In 1 Oct. a. c. — ḑice statistica — au fost în întréga Românie 2130 fântânĭ petrolifere, între carĭ 524 productive şi 480 sonde, între carĭ 223 productive.

Presidentul unei republicĭ — falsificator de bancnote. Din Port-au-Prince, capitala republicei Hayti, vine scirea, că judecătoria supremă a osîndit pe presidentul acestei republicĭ şi pe soţia sa pentru falsificare de bancnote la 15 anĭ temniţă, şi pe foştii sĕĭ miniştri pentru acelaşĭ delict la câte 10 anĭ temniţă.

O producţiune teatrală-musicală se va aranja Duminecă în 26 Decemvrie st. v. cu copii şcólei române gr. or. din Hunedóra în sala hot. „Hunyadi Várhoz“ din Hunedóra. Inceputul producţiunei precis la órele 7 séra. Preţul de întrare: loc. I. 1 cor. 60 b., loc II 1 cor. 20 b. Parterre 80 b. Galerie 50 b. Venitul curat se destinéză şcólei române gr. or. din Hunedóra.

Puterea băncilor naţionalităţilor.

In faţa numĕróselor şi incualificabilelor atacurĭ, ce continuu şi la tótă ocasiunea se îndreptéză în o mare parte a pressei maghiare contra institutelor de banĭ a naţionalităţilor şi în prima linie contra băncilor române, — de sigur multora din cetitorii noştri şi şi din cetitorii ḑiarelor maghiare le va fi părut o enigmă, că băncile ponegrite în tot chipul, în butul atacurilor, totuşĭ continuă a esista, a prospera şi a se desvolta an de an, precum reese acésta cu evidenţă din rapórtele şi bilanţurile lor anuale.

Intrebate asupra acestei cestiunĭ, ḑiarele bârfitóre fără îndoială ar deslega enigma în felul lor. S'ar grăbì a atribuì întreg progresul, realisat de băncile naţionalităţilor, puternicului sucurs material, ce ele afirmativ îl primesc din România, de la „Ligă“, din Germania de la „Deutscher Schulverein“ şi din Rusia de la „Societatea slavo-filă“ şi Dumneḑeu mai scie de unde. Ómenii nepreocupaţĭ şi cunoscĕtorĭ ai stărilor reale de la băncile nóstre însĕ — spre norocire sunt destui de aceştia, chiar şi în cercurile neaoşe maghiare — sciu prea bine, că tóte acestea nu sunt decât calumnii tendenţióse şi halucinaţiunĭ ale unor creerĭ înfierbântaţĭ.

Intreg secretul, pe basa căruia băncile nemaghiare din ţéră pot înregistra an de an resultate tot mai frumóse în activitatea lor residă în prima linia în soliditatea lor, şi în absoluta încredere, ce şĭ-au sciut'o câştiga pe basa acésta la publicul mare; precum şi în culanta, cu care caută a servi interesele clientelei lor, fără nicĭ o deosebire de naţionalitate.

Ce privesce în special băncile româneşcĭ, putem constata cu satisfacţiune că în trecutul de peste trei decenii al acestor aşeḑĕminte, nu s'a ivit nicĭ un singur cas de malversaţiune, spre paguba deponenţilor, orĭ a altor creditorĭ ai acestor societăţĭ; ér casurĭ de concurs, în acest interval relativ destul de lung, n'avem de înregistrat decât unul singur, întêmplat în trecutul apropiat, la un mic institut de al nostru din părţile bănăţene. Şi aci însĕ pagubele nu vor fi decât de tot neînsemnate, considerând, că la finea anului 1902 suma Depositelor şi a Reescomptului de la institutul din cestiune s'a cifrat abia cu 21,000 cor.

Nu tot aşa se póte ḑice în general despre institutele, în al căror interes se inscenéză şi se pórtă de cele mai multe orĭ întréga campanie ḑiaristică contra institutelor nóstre de banĭ. La seria de falimente fraudulóse şi malversaţiunĭ sensaţionale, despre carĭ s'a raportat în anii din urmă din diferitele părţĭ ale ţĕrii şi carĭ au dus la ruină materială adeseorĭ ţinuturĭ întregĭ, băncile nemaghiare n'au participat de loc, din contră acelea s'au întêmplat tóte, fără escepţiune, la institute de banĭ maghiare. Nu este decĭ mirare, décă între astfel de împrejurărĭ încrederea publicului se întórce spre institutele de banĭ nemaghiare, carĭ, ce este drept, operéză cu mai puţin sgomot, dér chiverniseso cu atât mai sigur şi culant capitalurile strĕine încredinţate administraţiunii lor.

Culanţa băncilor nóstre şi peste tot a institutelor de banĭ ale naţionalităţilor, faţă de clientela lor, fie aceea de orĭ-ce naţionalitate, asemenea este notorică şi în momente lucide recunoscută chiar şi de pressa maghiară. Nefiind întemeiate cu scop pur speculativ şi de câştig, ci considerându-se pe sine în prima linie drept instituţiunĭ menite a veni în ajutorul poporaţiunii în trebuinţele ei de credit, institutele nóstre de banĭ operéză, de regulă cu dobînḑĭ relativ mai moderate, decât cele mai multe băncĭ maghiare, ér în cas când clientela în urma unui an rĕu economic, orĭ a unor pagube elementare nu póte satisface obligămintelor sale, observă faţă de ea o procedură cât se póte de umană. Impotriva băncilor maghiare din contră, nu arareorĭ se ridică plângerĭ, chiar şi în publicitate, că-şĭ exploatéză câte-odată clienţii, în modul cel mai neomenos. Cum-că gravele acuse de natura acésta nu sunt lipsite de o basă reală, ni-o dovedesce în mod eclatant şi „nota“ de mai jos, ce ne-a pus'o la dispoziţiune în original un amic al revistei nóstre. Cifrele, ce le conţine acéstă notă, sunt de-adreptul îngrozitóre şi arată cum unele institutele de banĭ maghiare îşĭ înţeleg misiunea de a ridica bunăstarea materială a poporaţiunei din ţinutul, asupra căruia îşĭ extind activitatea. Nota de data 28 Iulie 1902 este de la o bancă din părţile transilvănene ale patriei nóstre, se referă la un împrumut pe obligaţiune cu cavenţĭ şi conţine următórele posiţii:

Capital . . .	cor.	180·—
Spese advocaţiale . .	„	34·90
Spese cu cererea de execuţie .	„	21·59
Advocatului pentru corespondenţe şi consultare . . .	„	5·—
Pentru admoniţiunĭ trimise înainte de împrocesuare debitorului şi cavenţilor şi pentru consultărĭ	„	10·—
Pentru consultărĭ, corespondenţe, telegrame şi perdere de timp în cursul procesului şi până adĭ	„	20·—
8% interese din 7 Octomvrie 1901 până la 1 August 1902 . .	„	11·70
Competinţe	„	5·—
Total	cor.	288·10

Va sĕ ḑică în mai puţin de 10 lunĭ debitorii (din întîmplare nisce bieţĭ ţĕranĭ românĭ) au trebuit sĕ plătéscă, ca interese şi alte accesorii, după capitalul de 180 coróne împrumutat, horenda sumă de 108 cor 10 banĭ, ca pe timpul când cămătăria era la noi în plină flóre.

Nu voim sĕ admitem, că cu astfel de spese nejustificate şi ruinătóre s'ar încărca numai clientela românéscă a băncilor maghiare, pentru-că acésta ar fi o tristă dovadă, că nefericitele lupte politice s'au transplantat şi pe terenul economic, unde n'au loc. Din contră, fiindu-ne cunoscute şi alte casurĭ analóge, mai mult orĭ mai puţin grave, putem susţiné, fără témă de a fi desavuaţĭ, că exploatarea clientelei, cu dobânḑĭ şi spese exorbitante, este nota caracteristică a activităţii celor mai multe băncĭ maghiare din provincie.

Acestui contrast dintre băncile maghiare şi nemaghiare sunt a se atribui decĭ, în prima linie, progresele realisate de băncile naţionalităţilor şi de aci se esplică, pentru ce la acoperirea trebuinţelor lor de credit fórte mulţĭ Sĕcui şi Maghiarĭ, sătui de „binefacerile“ băncilor lor proprii, cercetéză cu predilecţiune ghişeurile băncilor nemaghiare, româneşcĭ şi săsescĭ.

Incerce şi băncile maghiare a emula atât între sine, cât şi cu băncile naţionalităţilor, în soliditate, echitate şi culanţă, şi atuncĭ vor puté contrabalansa cu mult mai bun succes pretinsa activitate antipatriotică a băncilor nemaghiare, decât prin campanii ḑiaristice tendenţióse şi prin suspiţionărĭ ridicole.

(„Revista Economică“) C. P.

ULTIME SCIRI.

Bucurescĭ, 2 Ianuarie. Divergenţele în partidul liberal nu s'au putut aplana. Sâmbătă séra d. G. Gr. *Cantacuzino* şeful partidului conservator, a fost primit în audienţă. Audienţa acésta a durat mai bine de o oră. Duminecă, din causa anului nou la catolicĭ, regele n'a acordat nicĭ o audienţă. Se svonesce, că regele va primi dimisia cabinetului liberal.

Berlin, 2 Ianuarie. In cercurile buncherilor de aicĭ s'a rĕspândit faima, că *capitularea Port-Arthurului s'a întêmptat deja.* O confirmare oficială n'a sosit până acum.

Londra, 2 Ian. Agenţia „Reuter“ primesce din *Tokio* scirea, că generalul *Nogi* s'a declarat învoit de a negocia cu *Stössel* în privinţa capitulăriĭ. Inimiciţiile la Port-Arthur au încetat.

După o altă telegramă din *Tokio*, *predarea Port-Arthurului s'a întêmplat astăḑĭ.*

Viena, 2 Ianuarie. Ambasada japonesă de aicĭ n'a primit încă scire despre capitularea Port-Arturului. Se crede însĕ, că Ruşiĭ au făcut propunerĭ du capitulare.

Tokio, 3 Ianuarie. Japonesiĭ au ocupat forturile evacuate de Ruşĭ Ostkikvansan şi Itşan. Se crede, că *predarea Port-Arthurului se va face astăḑĭ.*

Bibliografie.

Au apărut următórele broşurĭ: „***Banca Austro-Ungară***“ de Ioan I. ***Lăpădatu***, profesor de sciinţe comerciale, un studiu financiar detailat privitor la operaţiunile, menirea şi importanţa băncei austro-ungare. La scrierea acestei broşurĭ i-a servit autorului ca model monografia Băncei austro-ungare a prof. M. Havas. In întroducere ne spune d-l Lăpădatu, că lucréză la un tractat teoretic asupra „Politicei financiare de bancă“ şi pentru-ca acest studiu sĕ fie mai bine înţeles, este necesar a cunósce mai întâiu operaţiile şi menirea „Băncei austro-ungare“, spre care scop a desvoltat acest subiect independent, la înţelesul celor interesaţĭ în broşura presentă. Preţul 1 corónă. — O a dóua broşură de acelaşĭ autor este „***Studii de contabilitate***“, care apare ca numĕrul 1 din „Biblioteca băncilor române“ în editura „Revistei economice“. Acéstă broşură cuprinde resultatul cercetărilor şi încercărilor autorului de a teoretisa principiile de contabilitate pe base matematice. Ea clarifică mai mult principiile fundamentale ale contabilităţii. Broşura costă 50 banĭ. Ambele broşurĭ au apărut în tipografia archidiecesană din Sibiiŭ 1904. Atragem atenţiunea celor interesaţĭ asupra acestor lucrărĭ valoróse.

Diverse.

Preţul sângelui. Intr'un act parlamentar fórte vechiŭ, emis în Tulusa (Francia) şi pe care îl citéză Michel în „Histoires des races maudites“, cetim:

„In scopul uşurărei sorţii Cagoţilor, ordonăm că: în cas de rĕscólă vor fi pedepsiţĭ cu mórtea numai căpeteniile, ér celorlalţĭ Cagoţĭ, drept pedépsă pentru călcarea legilor şi instrucţiunilor referitóre la ei, li-se va tăia o bucată de carne din ambele părţĭ ale colónei vertebrale; trebue însĕ observat cu multă scrupulositate, ca greutatea totală a ambelor bucăţĭ sĕ nu trécă de doi funţĭ“.

Étă dér de unde s'a inspirat Shakespeare când a scris „Shylok“ séu „Evreul din Veneţia“.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu**
Redactor responsabil **Traian H. Pop.**

ridică şi ḑice cu voce stinsă: „In zadar! In zadar! Tocmai de data *asta* nu se arată efectul!... Móre!... Fiul meu móre....“

Aşa stetea profesorul stîlpit lângă pat cu ochiĭ aţintiţĭ spre fiul sĕu şi de-odată îl covêrşi conscienţa neputinţei sale ca un puhoiŭ nimicitor...

Vedea că totul s'a făcut ceea ce se putea face. Vedea, că aicĭ nimic nu mai póte ajuta. *Nimic.*

Cel de sus a împlinit ceea ce i-s'a cerut: Fiul trăesce! D'acum fă tu mai departe! Şi i-se păru că Acela, în care nu credea, în care nu voia sĕ crédă în momentul de faţă se uită la el de sus cu un zîmbet ironic şi îşĭ bate joc de neputinţa lui deplorabilă.

Atuncĭ se revoltà cel lovit sub asprimea loviturei. Cu glas tare strigà tatăl numele fiului. Voia sĕ-i mai vadă odată privirea, ultima privire şi salutul de adio al sufletului, ce se duce. Voia cu orĭ-ce preţ acésta. Nu se póte, ca fiul lui, sĕ se ducă aşa — fără un cuvênt de adio! Profesorul luà mâna rece a fiului şi o strînse cu putere şi strigă încă odată mai tare, un muget în care era tot ce póte esprima o inimă de tată în câteva silabe. Şi glasul lui a ajuns sufletul, care se afla deja aprópe trecut peste pragul consciinţei terestre — muribundul îşĭ deschise încet ochiĭ şi se uità la tatăl sĕu.

Ce privire streină şi solemnă! O privire ca din altă lume, care îl sgudui pe tatăl până la măduvă.

O ultimă şi teribilă sforţare: „Tată!“ bâlbăiau buzele, carĭ de ceasurĭ întregĭ nu pronunţaseră nicĭ un sunet. Apoi urmà o horcăială, o bolborosélă fără înţeles, o ridicare subită a capului — şi acum, ca o ultimă sforţare de îndîrjire impotentă a spiritului ce se svîrcolesce luptând împotriva materiei care se surpă, gângăvind, abia înţeles, un suflu, numai pentru urechea încordată a tatălui perceptibil: „Sĕ îmĭ cresci copilul în credinţa în D-ḑeu!“

S'a sfîrşit! Era testamentul fiului către tată. Ultima sa voinţă.

Un fior trecù prin tot corpul bĕtrânului.

Ere acesta rĕspunsul Atotputernicului şi Nemilosului, care şĭ-a bătut joc de desperarea inimei de tată?

Incă câteva respiraţiĭ şi după o scurtă pausă, o ultimă horcăială: Capul căḑù îndĕrĕt. Trăsăturile feţei se înţepeniră.

„Fiul meu! — strigà bĕtrânul — şi faţa şi-o ascunse în perină, alăturea de faţa de céră şi solemnă a mortului.

*

In ajunul Crăciunului, diminéţa, Franţ Martin Steindörfer fù dus la ultimul locaş în oraşul streiǹ.

N'au putut sĕ transporte cadavrul acasă. N'au putut sĕ boteze copilul, cum doria mama, lângă cosciugul deschis al tatălui. Autorităţile au oprit transportarea.

Târḑiu după amiadĭ, când clopotele anunţau serbătórea iubirei şi a păciĭ şi când primele luminĭ se iviau sfiiciόse prin amurg, un mic convoiŭ porni în Brennek de la casa doctorului spre biserică.

Mic şi trist convoiŭ! Tînĕra vĕduvă, îmbrăcată în haină lungă de doliu, cu ochiĭ stînşĭ de plâns şi cu faţa subţiată, albă ca zăpada, mergea răzimată de braţul socrului, care era încă tot drept şi voinic.

La actul botezului, profesorul Ludwig Steindörfer ţinea în braţe pruncul, pe fiul fiului sĕu, şi rosti după preot cu glasul convingeriĭ: „Cred într'unul Dumneḑeu Tatăl...“

Cuvintele sunau ca un jurămênt.

Bĕtrânul îşĭ plecà adênc capul. In ora acésta el a mărturisit nu numai pentru pruncul necunoscĕtor, ci şi pentru propriul sĕu suflet trufaş credinţa în fiinţa eternă, mai mare şi mai puternică, care este de-asupra lui. In urechile lui rĕsunau ca glas de bucium şi bubuiau ca rostite de limbĭ de metal ultimele cuvinte ale fiului muribund: „Sĕ-mĭ crescĭ copilul în credinţa în Dumneḑeu!“

Şi pentru a treia óră repetà bĕtrânul solemn: „Cred într'unul Dumneḑeu!“

Delaletca.

Călindarul Plugarului.

In editura tipografiei A. *Mureşianu* a apărut **„Călindarul Plugarului"** pe anul comun 1905. — Anul XIII.

Ca şi în anii trecuţi, aşa şi în anul acesta — al treisprădecelea al esistenţei sale — *„Călindarul Plugarului"*, fidel numelui sĕu, întră în casele cărturarilor şi ómenilor noştri de la sate şi oraşe, ca prin învĕţăturile şi poveţele din ramura economiei sĕ le îmbogăţĕscă cunoscinţele şi sĕ-i îndemne la muncă raţională, servindu-le tot-odată de căläuză în viaţa practică. In afară de acésta, cei carĭ se vor grăbi a-şi procura *„Călindarul Plugarului"*, vor mai avé prilegiŭ de a-şi petrece câte-va óre vesele şi senine, cetind bucăţile alese şi instructive din partea literară şi distractivă, anecdote în prosă şi versurĭ, glume, poveţe şi diversə.

Conţinutul *„Călindarului Plugarului"* este următorul:

Cronologia anului. — Regentul anului. — Sĕrbătorile şi alte ḑile schimbătóre. — Calculul sĕrbătorilor mai marĭ. — Posturile. — Urméză partea strict calendaristică: cele 12 lunĭ ale anului, la fie-care lună dându-se sfaturĭ despre lucrările, ce are sĕ le făcă economul, care ţine sĕ-şi pórte economia după tóte cerinţele. — Taxele telegramelor şi postale. — Taxele pentru pachete şi pentru porto-tarif după greutate. In partea acésta se dau îndrumărĭ cu privire la regulele de observat la trimiterea de scrisorĭ, banĭ şi pachete. — In rubrica despre timbre şi taxă, se arată, ce anume timbre şi taxe se cer la tot felul de petiţiunĭ, documente etc.

Rubrica *têrgurilor* e şi de rêndul acesta fórte bogată. După datele oficióse şi de nou îndreptate şi publicate de ministeriul de comerciu, se arată têrgurile libere din Ardeal, Bănat şi ţéra unguréscă, cu observaţiunile necesare; apoi têrgurile din Bucovina şi Ungaria, precum şi têrgurile aranjate în serie cronologică (după lună).

Partea economică a Călindarului cuprinde următórele articole din ramura economiei: *Cunóscerea pămêntului*, de Th. A. Bogdan; *Cultura raţională a cartofului*, de Gh. Manolescu; *Economul ca doctor*, de Ioan Georgescu; *Ingrijirea şi pregătirea pămêntului în şcóla de pomĭ*, de A. Boldor; *Cultura macului.*

In *partea literară* se publică: *„Groşiţa, care i-a adus noroc"*, o frumósă povestire de Jassy Torrund (trad. Oniţă); *Ochii negri* (poveste) de E. Părăianu; Legenda *»Stefan cel Mare şi îngerii«*. Urméză *Anecdote poporale şi Glume*, de Marion, Speranţă şi alţĭ scriitorĭ, în versurĭ şi prosă.

— O ilustraţiune representând vechea cetate a Huniadeştilor.

Se publică apoi *Poveţe* interesante şi instructive pentru viéţa economică şi casnică. Câte-va *sfaturĭ din ale bucătăriei şi Diverse.*

Partea restantă cuprinde anunţurĭ pe mai multe paginĭ.

Călindarul Plugarului costă esemplarul **44 banĭ** + porto, şi se vinde la Tipografia A. *Mureşianu* Braşov. Abonaţii ḑiarului nostru pot sĕ procure călindarul şi de-odată cu reînoirea abonamentului la fóia nóstră.

Cursul la bursa din Viena.

Din 2 Ianuarie n. 1905.

Renta ung. de aur 4%	118.60
Renta de corone ung. 4%	98.—
Impr. căil. fer. ung. în aur 3½%	88.80
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	97.80
Bonurĭ rurale croate-slavone	98.50
Impr. ung. cu premii	209.—
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	162.—
Renta de hârtie austr.	100.20
Renta de argint austr.	100.20
Renta de aur austr.	119.50
Renta de corone austr. 4%	100.35
Bonurĭ rurale ungare 3½%	91.20
Losurĭ din 1860.	155.75
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	16.24
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	802.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	677.50
Napoleondorĭ	19.08
Mărcĭ imperiale germane	117.55
London vista	239.62½
Paris vista	95.32½
Note italiene	95.30

Nr. 10489—1904.

PUBLICAŢIUNE

referitor la fassionarea veniturilor aparţinătóre la darea de venit de cl. IV.

Amploiaţiĭ de stat, amploiaţiĭ judecătoreştĭ, amploiaţiĭ vre-unei fundaţiunĭ comune, oficianţiĭ comunalĭ, oficianţiĭ bisericescĭ, oficianţiĭ unei societăţĭ, séu oficianţiĭ privaţĭ, oficialĭ, cancelistĭ, personal c-rĭ în luna Ianuarie 1905 trag leafă fixă séu pensiune, gratificaţiune orĭ taxe de onóre; vĕduvele carĭ trag pensiune, séu gratificaţiune, conducĕtorii de prăvălĭ, carĭ sunt aplicaţĭ constant, ingrijitorĭ, manipulatorĭ, comptabilĭ, cassarĭ şi peste tot tóte acele calfe şi toţĭ lucrătoriĭ auxiliarĭ carĭ au leafă lunară mai mare de 80 cor., precum şi preoţii, carĭ au leafă fixă, profesorĭ, învĕţătorĭ, instructorĭ, scriitorĭ, artiştĭ, servitorĭ de cancelarie etc. sunt obligaţĭ ca sĕ indice în fóia de fassionare, ce li se va trimite gratuit, venitul aparţinătoriŭ în darea de venit de cl. a IV, afară de aceea direcţiunile întreprinderilor şi a institutelor, primăria, cassa, proprietarii de pămênt séu de prăvălia, de la care contribuabiliĭ îşĭ trag plata, încă se pot obliga, ca despre persónele aplicate la dênşiĭ séu în prăvălia lor, sĕ înainteze o listă cu numele şi plata respectivilor la comisia pentru statorirea dăriĭ.

Plătitorii de dare au sĕ arete în fóia de fasionare pe basa datelor din a. c. séu a anului antecedent peste tot leafa ordinară, pensiunea, gratificaţiunea séu competinţa de onóre, cu un cuvênt tóte acelea venite, carĭ le trag în urma orĭ şi căruĭ serviciu împreunat cu oficiul lor, fie 'n banĭ gata, séu în naturaliĭ, séu în alte beneficiĭ.

De sub fassionarea acestor venite nu sunt scutite nicĭ chiar acele competinţe, pentru carĭ nu se plătesce dare, deóre-ce numai persónele competente de a statori şi prescrie darea sunt chiemate de-a judeca, că vre-un câştig óre-care în banĭ gata séu un venit în naturaliĭ séu alte venite cad în sfera dăriĭ de venit de cl. IV, séu nu.

Prin fassionare falsă a venitelor aparţinĕtóre dăriĭ de venit de cl. IV cu intenţiunea de-a păgubi statul (§ 31 din art. de lege XXIX 1875) se comite transgresiune în contra venitelor statuluĭ, care se pedepsesce 1—8 orĭ cu suma cu care a voit sĕ păgubéscă statul. Suma care o constateză definitiv organele competente pentru statorirea dăriĭ, sĕ consideră drept sumă cu care s'a păgubit statul, oficianţiĭ întreprinderilor publice carĭ sunt deobligate a da socoteala publică, asemenea şi cei a Reuniunilor nu fasioneaza, cei întreprinderile şi reuniunile respective sunt obligate a fassiona venitele acelora, de a încassa dela dênşiĭ darea de venit aruncată şi de-a o plăti la cassa statului în quartale de an.

Ofiţerii, oficianţii şi amploiaţii, carĭ îşĭ trag plata de la stat seau de la cassa vre-unei fundaţiunĭ publice manipulată de stat, nu sunt obligaţĭ sĕ fassioneze, darea de venit a acestor contribuabilĭ o statoresce oficiul financiar şi o incasează în cassa comună prin detragerĭ lunare.

Deacă cine-va are mai multe venite carĭ aparţin dăriĭ de venit de classa a IV., atuncĭ tóte aceste venite se contrag şi după suma contrasă se prescrie darea de venit de cl. a IV-a.

Brassó 1904, Decemvrie.

Perceptoratul orăşeneşc.

Nr. 10489—1904.

PUBLICAŢIUNE

referitóre la fasionarea venitelor aparţinĕtóre la darea de câştig cl. a III.

Contribuabiliĭ sunt obligaţĭ de a fasiona până în **20 Ianuarie 1905** venitul curat după câştigul sĕu afacerea sa, pe timpul celor 3 anĭ premergătorĭ ai anului de dare, séu dacă afacerea nu ar exista de atâta timp, atuncĭ venitul curat pe timpul dela înfiinţare, adecă pe timpul existenţei aceleia.

Ca câştig curat sĕ consideră partea acea a veniturilor din afacere séu ocupaţiune, care restéză după ce se detrag spesele necesare pentru continuarea afacerii séu a ocupaţiunii; acelea spese însă a proprietariului afacerii séu peste tot a plătitoriului de dare, carĭ nu sunt în legătură nicĭ cu afacerea, nicĭ cu ocupaţiunea, ci se recer séu pentru susţinerea sa, séu a familiei — nu vin detrase din venitul agonisirii.

Décă cineva trage venit din mai multe intreprinderĭ şi isvóre de agonisire séu de venit, este deobligat de a fasiona separat despre fieşte-care intreprindere, afacere séu agonisire.

Acei plătitorĭ de dare, carĭ lucrézà cu calfe, trebue se alătureze la fasiune şi o listă despre lucrătorĭ, în care e de-a se induce prompt numele respectivilor, ḑiua intrăriĭ în serviciu şi leafa lunară séu anuală.

Acel plătitor de dare, care întră în şirul plătitorilor a dării de venit de cl. a III. numai după conscrierea contribuabililor şi a obiectelor de dare, este obligat sĕ-şĭ înainteze fasiunea în decurs de 2 lunĭ de ḑile, numĕrate dela ḑiua deschideriĭ afacerii sale, supuse dăriĭ.

Listele pentru fasionarea venitelor aparţinĕtóre dării de venit de cl. a III., precum şi a calfelor aplicate în afacere, se dau plătitorilor de dare gratis din partea antistiei (preceptoratul orăşĕnesc),

Cei ce fasionéză sunt obligaţĭ a împlea tóte rubricile din listă, şi ca dovadă că singuraticele date leau comunicat punctuos şi conscienţios, în loc de jurămênt î-şĭ dau cuvintul de onóre ca cetăţan, î-şĭ subscriu numele, adăugênd ḑiua şi locul.

Acésta fasiune trebue subşternută antistiei comunale (perceptoratului orăşĕnesc) în decursul terminului mai sus amintit.

Toţĭ acei plătitorĭ de dare, carĭ cu ocasiunea conscrieriĭ contribuabililor şi a obiectelor de dare, fasionéză fals în scris séu verbal despre afacerile, intreprinderile, câştigurile şi isvórele de venit, cu scopul de-a păgubi statul, séu denégă acestea, séu î-şĭ baséză fasiunea pe date a căror falsitate se póte documenta, prin denegarea în parte, séu peste tot a singuratecelor obiecte de dare, comit transgresiune în contra venitelor statului şi se pedepseşte în sensul §-i 100, al art. de lege XLIV. din 1883.

Brassó, 1904 Decemvrie.

Perceptoratul orăşenesc.

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.